

УДК 378.091.12:005.336.2
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.56.86-91

Короїд Тетяна Вікторівна

доктор філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

м.Київ, Україна

tetkor2024@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-6390-4766>

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК КОМПОНЕНТ ФОРМУЛИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЧИТЕЛІВ

Анотація. Проблематика статті стосується актуального питання емоційного інтелекту у структурі творчого потенціалу. Мета статті: розкрити структуру творчого потенціалу, сутність поняття і складових, функцій емоційного інтелекту на основі вивчення й аналізу психолого-педагогічної літератури й узагальнення наукових підходів щодо управління розвитком творчого потенціалу вчителів. Методи дослідження: теоретичні (класифікація, узагальнення, порівняльний аналіз, аналіз літератури), емпіричні (спостереження, моделювання). Обґрунтовано основні теоретичні підходи до визначення творчого потенціалу, емоційного інтелекту, конкуренції. Досліджено характеристики творчого потенціалу, компонентом якого є емоційний інтелект. Емоційний інтелект розглянуто як компетентність, що скерована на тлумачення емоцій особистісних й інших людей. Розглядається кваліметричний підхід до вивчення рівня розвитку творчого потенціалу вчителів. Доведено важливість розроблення менеджерами закладів загальної середньої освіти кваліметричної моделі й інструментарію діагностування цього рівня щодо динаміки трансформації особистості.

Ключові слова: емоційна компетентність, емоційний інтелект, кваліметричний підхід, конкуренція, розвиток творчого потенціалу вчителів.

Вступ. Поняття «емоційний інтелект» (ЕІ) виявляє умови соціалізації особистості, взаємодії за часи воєнного стану й глобальних перетворень, спрямовує вчених на вивчення емоцій, їх походження, взаємозв'язок мислення з емоціями. У стосунках виявляється глибинний зміст людського «Я», тому пізнання себе є кроком до формування світовідчуття, досягнення високих показників творчої діяльності. Конструктивні взаємовідносини є ключем до результативності, конкурентоспроможності, успіху. Від позитивних емоцій, що активізують творчі здібності, відбувається трансформація особистості.

Актуальність проблеми визначення феномену ЕІ, його розвитку шляхом розуміння сутності, основних складових, механізмів залежить від багатозначності, суперечливості й неоднозначності інтерпретації, тому як тривалий час розглядалися емоції окремо від інтелекту. Саме вплив подразників внутрішнього й зовнішнього середовища, здатність до пізнання як забезпечення конкурентоспроможності є показником наявності ЕІ. Він є складним психологічним феноменом, який має адаптивний потенціал. Здібність працювати творчо, оригінально й нестандартно має креативна особистість, що постійно самоактуалізується й самовдосконалюється. Співвідношення між творчим потенціалом (ТП), здібностями й успішністю становить розвиток індивіда. Розвиток-компетентність, успіх-зростання, поразка-досвід формують ЕІ. Високий рівень сформованості ЕІ уможливує розкриття ТП.

Сьогодні моральні якості, духовність, спроможність до адаптації, стресостійкість набули великого значення через воєнний стан, нестабільність, психічне напруження, нові виклики, реформи й переформування. Аналіз наукових джерел щодо ЕІ підтверджує адаптивний потенціал, розкриває його феномен, що містить когнітивні й ментальні характеристики. Особливої уваги набуває дослідження ролі ЕІ як структурного компоненту ТП й управління ним. У зв'язку з цим є потреба розроблення теоретичних засад ЕІ щодо його здатності управління емоціями. Тож визначення факторів впливу ЕІ на особистість потребує

детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні компетентні керівники закладів освіти інвестують у розвиток ТП вчителів, роблячи акцент на їх подальшу конкурентоспроможність й емоційно-інтелектуальний капітал. Тож увага науковців щодо проблеми ЕІ набирає дедалі більших обертів. У дослідженнях подано теоретичні та практичні аспекти розвитку ЕІ як метакомпетенцію особистості, як здатність її до сприйняття емоцій, що впливають на соціальну й особистісну взаємодію. В.Горностай, І.Грабовська, Г.Сльникова, В.Зарицька, Л.Карамушка, Н.Коврига, Т.Короїд, О.Лобода, В.Маслов, Е.Носенко, Р.Пейтон, В.Пекельна, Г.Полякова, З.Рябова, Г.Тимошко, Й.Шерер, Й.Шумпетер, Т.Амabile, Е.Торранс й інші висвітлюють проблеми креативності, концептуалізації феномена ЕІ й функцій; питання розвитку управлінських і лідерських якостей менеджерів закладів освіти; розкриття сутнісного змісту інноваційної теорії конкуренції; технологію застосування моделювання; проблему управління розвитком ТП вчителів.

Аналіз наукової літератури дає розуміння про напрацювання у сфері формування феномену ЕІ як взаємозв'язку здібностей із результативністю й успішністю особистості, управління творчим потенціалом особистості, оцінювання якості шляхом використання кваліметрії. Разом із тим вивчення цих робіт дозволяє стверджувати, що проблема визначення рівня розвитку творчого потенціалу вчителів, компонентом якого є ЕІ, залишається недостатньо вивченою, окремі аспекти управління творчого потенціалу вчителів потребують більш детального дослідження.

Мета статті: розкриття структури ТП, з'ясування сутності цього поняття і складових, функцій ЕІ на основі аналізу психолого-педагогічної літератури й узагальнення наукових підходів щодо управління розвитком ТП вчителів. **Методи дослідження:** застосовано теоретичні (класифікація, узагальнення, порівняльний аналіз, аналіз літератури) та емпіричні (спостереження, моделювання) методи з метою структуризації отриманих знань, дослідження неоднозначності ролі ЕІ у управлінні розвитком ТП вчи-

телів, формулювання висновків щодо осмислення його феномену у структурі ТП, розроблення авторської кваліметричної моделі й інструментарію діагностування рівня розвитку ТП вчителів.

Виклад основного матеріалу. Конкуренція пов'язана з управлінням якістю, динамікою трансформації особистості й конкурентного середовища, яке впливає на розвиток конкурентних відносин. Центральне місце в механізмі конкуренції відводиться ЕІ як показнику цілісного розвитку індивіда, що здатний досягти «Акме». Тут про співвідношення понять «творчий потенціал», «емоційний інтелект», «конкуренція».

Пізнання себе є провідним фактором емоційної компетентності, професійної мотивації, рівня розвитку ТП вчителів, їх конкурентоспроможності. Емоції віддзеркалюють відношення особистості до становлення, зростання, накопичення індивідуального досвіду, а інтелект – усвідомлення й розуміння відобра-

женого. Осмислення й усвідомленість емоцій зумовлює ступінь прийняття інших і себе, а ЕІ є інтелектуальним хистом, що управляє емоційними сплесками. Тому самосприйняття пов'язане з рівнем розвитку і сформованістю деяких компонентів ЕІ.

Аналіз наукових джерел доводить використання ряду термінів: емоційна обдарованість, емоційна розумність, емоційна грамотність, емоційне самосвідомлення, емоційна компетентність. Компетентність – це наявність професійних умінь і здатність до творчості, ЕІ – потенціал, інструмент самореалізації, а емоційна компетентність – гнучке управління емоціями. Відтак поняття «емоційна компетентність» більш розгорнене, ніж поняття «ЕІ»: емоційна компетентність виступає комплексом знань, а ЕІ – засобом. Тож роль ЕІ щодо розвитку ТП вчителів є інтегративною: усі його складові інтегрують до єдиної злагодженої взаємодії у процесі визначеної цілі (рис.1):

Рис. 1 Емоційний інтелект як взаємозв'язок інтелектуальної й емоційно-вольової сторони особистості

Бачимо, що ЕІ виступає як компонент пізнання, а мислення – як рух, праця, процедура переробки інформації. ЕІ ототожнюється з емоційним мисленням як процедурою обробки, зміною емоційної інформації. Ідею єдності емоційних процесів і мислення знаходимо у працях С.Марчук [9] – «ЕІ дозволяє опрацьовувати всі види інформації, об'єднані з емоціями ... використовувати самі емоції для полегшення різних когнітивних процесів та вирішення проблем... Важливим є те, що розвинений ЕІ допомагає самій же людині бути уважною до найменших внутрішніх та зовнішніх змін».

Отже, здатність до самопроекування є показником внутрішньої єдності особистості, готовності до самовдосконалення, що прямо пропорційно залежить від діагностики ТП як складової її власного потенціалу. Реалізація його підпорядкована загальній обдарованості, рівню інтелектуального потенціалу, ініціативності, здобутку емоційної компетентності й емоційної грамотності, саморегуляції, досвіду тощо. Саме організація мислення є важливим фактором творчої діяльності педагога, оскільки «...активізація творчих можливостей потенціалу вчителя забезпечить повноцінну реалізацію особистості...» [4]. Через це мислення разом із емоціями й мотивацією

складають цілісність особистості.

Відомо, що мотив – структурно складний. Основою мотивації є пізнавальний інтерес, а творчий учитель – інтелектуально активний, прагне уваги, має особистісну тенденцію до креативу, творчого вирішення питань, справ, задач, завдань, проблем тощо. Сприймаючи власні помилки як спроможність їх коригування й набуття корисного досвіду, педагог пам'ятає про пріоритети, обираючи найбільш значуще, і досягає мети. А.Лукановська звернула увагу на багатогранність творчості, тому як «...різні її сторони відбиваються в поняттях творчий потенціал, творчі можливості, творчі здібності, творче мислення, творча активність, творче ставлення, творча діяльність, творча праця, творча особистість...» [8].

Систематизуючи й узагальнюючи, подаємо дефініцію наступних понять: «потенціал», «творчий потенціал», «ЕІ», «конкуренція» (Таблиця 1)

:Спостерігаємо домінуючі стимули щодо власної трансформації й ефективного управління якістю. Саме якість управління активізує шкільну команду шляхом створення сприятливо-стимулюючих умов, мотивує, допомагає використати енергію емоцій для самомотивації.

Г.Гарднер пояснив теорію множинного інтелекту:

Таблиця 1

Змістовна сутність понять

Потенціал/ Творчий потенціал	Емоційний інтелект	Конкуренція	Спільне
-«потенціал» означає запаси, джерела, засоби, що є в наявності й можуть бути мобілізовані й реалізовані для досягнення мети, здійснення плану... можливості окремої особи... в певній області...» [3]; -«...ТП... проявляється в інноваційних перетвореннях... мисленні, почуттях, спілкуванні, діяльності. Структура креативності включає унікальне поєднання мотиваційних, емоційних, інтелектуальних, комунікативних, екзистенційних, креативних явищ та компетентність» [3]	-«у зарубіжній літературі відображені різні аспекти ЕІ, тому й визначення поняття даються відповідно до їхнього бачення сутності цього феномену»; -«...автори визначили ЕІ, як здатність ефективно контролювати емоції й використовувати їх для поліпшення мислення...» [15]; -«...ЕІ – це здатність ідентифікувати, використовувати, розуміти емоції і керувати ними...» [9]	-«Конкуренція включає пошук способу, щоб задовольнити клієнтів інших організацій. Тому продукти та послуги повинні розглядатися... як переваги, пропонувані покупцям...»; -«Конкуренція передбачає позиціонування товарів та послуг у свідомості клієнтів в такий спосіб, що товари та послуги сприймаються як від інших» [1]; -«...творча людина... у яких масштабах, у якому обсязі...» [2]	Усвідомлення, контроль – поліпшення
-«ТП стає... прогнозованою цінністю... тоді, коли реалізується...» [12]; -«...принципом розвитку творчості – трансформація когнітивного змісту і емоційний. Тобто... для розвитку творчої активності необхідно розвивати емоційні вияви шляхом надання діяльності емоційного змісту...» [17]	-«...конкретна структура ЕІ, за Д.Гоулманом, є набором різноякісних і навіть різноспрямованих параметрів...»; -«ЕІ... це група ментальних здібностей, які беруть участь в усвідомленні та розуміння власних емоцій і емоцій оточуючих...» [16]; -«...новизна оточення активізує емоції зацікавленості... пристосування людини до нових умов навчального закладу і подальшої реалізації себе в професійній діяльності та пристосування до специфічних умов роботи» [12]	-«Еволюція конкуренції пов'язана з трансформацією конкурентного середовища і накладає відбиток на розвиток конкурентних відносин...»; -«...можливість висунення гіпотези про формування інноваційної парадигми сучасної теорії конкуренції, у центрі якої знаходиться поняття інноваційної конкуренції» [6]; -«...конкуренція є одним з регуляторів пропорцій суспільного виробництва, що стимулює його ефективність, фактором утворення середньої норми прибутку, формування ринкової вартості товару... реалізації матеріального інтересу товаровиробників» [11]; «...конкуренція... впливає на ефективність виробництва, підвищуючи його технічний рівень, забезпечуючи поліпшення якості та розширення номенклатури продукції» [13]	Розуміння, розвиток – якість

інтелект – потенціал, реалізація якого відбувається за певних умов. У такому разі компетентний і креативний менеджер виступає гарантом сприятливих умов для творчої особистості протягом її професійної діяльності, так що «...з виникнення потреби після визначення предмету задоволення з'являється мотив, усвідомлення... ідентифікується сама потреба, ...яким чином можна досягти бажаного, ... що потрібно зробити у конкретній ситуації...» [14]. Тому ЕІ доцільно розвивати з метою управління своєю поведінкою й забезпечення особистісного й професійного зростання, оскільки «...розвиток ТП – це високий рівень креативності, особистісні якості та здібності, що сприяють успішній професійній діяльності... системний підхід самого педагога до саморозвитку за умови взаємодії усіх структурних складових забезпечує цілісне бачення свого ТП...» [4].

У Державному стандарті початкової освіти назва-

ні вміння конструктивно керувати емоціями, застосовуючи ЕІ в освітньому процесі, оцінювати ризики, приймати рішення. Якраз створення сприятливого освітнього середовища, освітнього простору, клімату – першочергове завдання компетентного менеджера. Ефективні управлінські рішення забезпечують наروшення ТП, перетворюючи процеси управління в самоактуалізацію, його саморозвиток, самореалізацію. Визначення цілі, розроблення плану дій, рівень розвитку ТП, компонентом якого є ЕІ, що позитивно впливає на творчу діяльність, є тим аспектом, що призводить до конкурентних відносин. Через це якість управління залежить від рівня розвитку ЕІ як менеджера, так і шкільної команди.

Ось чому виявлення ЕІ так важливо для індивіда, оскільки зростання є опосередкованим його внутрішніми властивостями (Таблиця 2):

Таблиця 2

Емоційний інтелект як інтелектуальна здатність щодо розуміння й управління емоціями

Емоційний інтелект				
Внутрішньоособистісний/Міжособистісний				
Інтуїція	Розуміння власних емоцій	Вираження емоцій	Прояви емоцій	Управління емоціями інших
Бачення-Відчуття-Розпізнавання	Формування емоції	Механізм виникнення емоцій	Емоційні реакції	Здатність відрізнати справжність/ імітації
Самоконтроль	Когнітивна обробка інформації	Емоційне самопочуття	Емоційні стани/ стосунки	Прийняття відповідальності/ Побудова плану дій

Управління розвитком ТП вчителів пов'язане з процесом «компетентного контролю» шляхом позитивного принципу, що передбачає підвищення рівня розвитку їх ТП, а не ступеня невдач і сумнівної професійної компетентності адміністрації закладу освіти. Це ставить нові вимоги перед адміністрацією закладів освіти: від творчих управлінських рішень, оволодіння сучасними алгоритмами творчого процесу, розроблення різноманітних моделей і програм підвищення кваліфікації до конкурентоспроможності через діалектичну єдність відносин, продуктивних сил і взаємодію.

Д.Гюлман зауважив, що «... ЕІ ... пов'язаний із класичною теорією управління... продуктивність ефективного адміністратора залежить від... навичок... технічних, концептуальних та людських...» [10]. Через те перш за все треба знати, «...що являє собою особистість управління; які якості необхідні для ефективного виконання функцій... управління; які характерні риси особистості дозволяють стати успішним управлінцем у сучасних умовах... в управлінні вирішальне значення має здатність людини адекватно сприймати дійсність, бачити реальні проблеми, формулювати цілі, ставити завдання і організовувати людей на їх рішення» [7].

Як свідчить освітня практика, страх перед інноваціями сильніший, ніж потреба змінюватися. Неготовність керівника закладу загальної середньої освіти до розвитку і творчої діяльності за постійно змінюваних умов, його управлінська некомпетентність не можуть забезпечити позитивну динаміку трансформації особистості. Усе це стає на заваді вчительській ініціативі, бо такі директори ніколи не відчують гострої проблеми змінюватися, тобто розвивати саме свій ТП. Ось чому досить низька якість роботи, що вимагає своєчасного «оновлення» посадовців і актуалізує необхідність дослідження компонентів ТП, зокрема ЕІ та його оцінювання. «Це призводить до формалізації відносин із підлеглими і вибору недостатньо ефективного стилю управління, що може негативно відбитися на... розвитку колективів», – стверджує Л.Литвинова [7].

Тож роль сучасного керівника набуває надзвичайної важливості. Він знає нормативи, має навички ефективних способів планування, підходи й методи проведення досліджень. Менеджер відповідальний за діяльність шкільної команди, її впевненості, свободи думки й іміджу закладу освіти. За цих умов наявна необхідність використання кваліметричного підходу як одного з основних методологічних підходів у вивченні рівня РТПВ і дослідженні системи оцінювання якості.

У кваліметрії співіснують декілька напрямів, як: вимірювання й оцінювання. У межах цієї наукової дисципліни вивчається методологія і проблематика комплексного кількісного оцінювання якості, рівня

розвитку ТП вчителів для вирішення питань управлінської діяльності. Це оцінювання відбувається за допомогою шкали балів.

Із метою визначення динаміки трансформації особистості розроблено авторську кваліметричну модель й інструментарій діагностування рівня управління розвитком ТП вчителів [5] та модель й інструментарій діагностування рівня розвитку ТП вчителів. Зважаючи на важливу роль мотивації для досягнення мети кожної особистості, а значить конкурентоспроможності колективу й управлінських умінь, компонентами формули розвитку ТП вчителів є колективна (командна) робота (КР); ціннісно-мотиваційна сфера (ЦМС); компетентність (К) та здібності (Зд) (разом КЗ); емоційний інтелект (ЕІ). Тож від компетентності, сформованості особистості відповідно до компонентів РТПВ залежить визначення її рівня.

Отже, рівень РТПВ визначаємо за авторською формулою [5]:

$$\text{РТПВ} = \text{КЗ} * \text{К1} + \text{КР} * \text{К2} + \text{ЦМС} * \text{К3} + \text{ЕІ} * \text{К4} = (0-1) * 0,30 + (0-1) * 0,15 + (0-1) * 0,20 + (0-1) * 0,35 = (0-1).$$

Кожен процес формули можна описати через систему показників. Перед вимірюванням необхідно розробити подібну модель, яка в міру надходження вимірювальної інформації може мінятися. Її перевагою є цілісне уявлення про досліджуваний об'єкт. Унікальністю авторської моделі УРТПВ та РТПВ є можливість адаптації та відстеження динаміки трансформації особистості [5].

Висновки. ЕІ як компонент пізнання, засіб накопичення емоційного досвіду дозволяє ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу. Це обумовлено як індивідуально-особистісними, так і міжособистісними стосунками, бо він є істотним ресурсом індивіда. Саме широкі адаптаційні можливості ЕІ й якісне управління дають змогу взаємодіяти: від ЕІ залежить ефективність управлінських рішень. Тут і розуміння у процесі спільної діяльності, і компетентні управлінські рішення, що будуються на основі ставлень й емоційному оцінюванні, визначаючи продуктивність педагога і його емоційний комфорт. Кваліметричний підхід дозволяє управлінцю приймати обґрунтовані рішення, спрямовувати їх як механізм інвестування в розвиток ТП. Аналіз сутності поняття «ЕІ» у контексті розвитку ТП вчителів з'ясував актуальність розроблення менеджерами закладів освіти методів визначення показників якості й умов їх використання. Дієвим механізмом в управлінні якістю є педагогічна кваліметрія як можливість неперервного дослідження. Першочерговим завданням сьогодні для адміністрації ЗЗСО є розроблення кваліметричної моделі й інструментарію діагностування рівня розвитку ТП вчителів, тому як його прогнозування є показником їх самовдосконалення

й саморозвитку. Орієнтир на новітні освітні стандарти, дослідження структури ЕІ, систематичне визначення динаміки трансформації особистості шляхом постійної діагностики є передумовами розкриття ТП вчителів, успішної реалізації ЕІ. Подальші дослідження пов'язані з вивченням ролі ЕІ щодо розвитку ТП, його впливу на особистість із метою розроблення кваліметричного інструментарію, бо одним із завдань ЕІ є допомога особистісному підвищенню, зростанню та продуктивній творчій взаємодії.

дження пов'язані з вивченням ролі ЕІ щодо розвитку ТП, його впливу на особистість із метою розроблення кваліметричного інструментарію, бо одним із завдань ЕІ є допомога особистісному підвищенню, зростанню та продуктивній творчій взаємодії.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Дергалюк Б., Малюта Д. Маркетингова стратегія управління конкурентоздатністю підприємств. Економіка та суспільство. 2022. Вип.44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1838/1774>
2. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень: моногр. / За ред. В.Моляко, О.Музики. Житомир: Рута, 2006. 320 с.
3. Коройд Т. Проблеми управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної літератури в науковій літературі. Вісник післядипломної освіти. 2022. Вип.19 (48). С.44-65.
4. Коройд Т. Сучасний стан управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної освіти у світовій та вітчизняній практиці. Вісник післядипломної освіти. 2022. Вип.20 (49). С.67-92.
5. Коройд Т. Управління розвитком творчого потенціалу вчителів української мови і літератури: дис... д-ра філософії: 05.09.24 / Київ, ун-т менеджм. ос-ти НАПНУ, 2024. 306 с.
6. Кравченко Н. Глобальні детермінанти трансформації конкурентних відносин. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип.19. Ч.2. С.42-46.
7. Литвинова Л. Управлінська компетентність керівника в парадигмі соціально-орієнтованого публічного управління. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2018. Вип.4 (64). С.10-15.
8. Лукановська А. Творчий потенціал особистості: структурні компоненти. Проблеми сучасної психології. 2010. Вип.8. С.630-644.
9. Марчук С. Теоретичний аналіз поняття емоційного інтелекту в психології. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Психологія. 2021. Вип.3. С.20-23.
10. Моторний У., Крохмальна Я. Емоційний інтелект у системі управління персоналом: структура та проблеми оцінювання. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2022. Вип.2 (8). С.52-60.
11. Павлюк Т. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці. Економіка і суспільство. 2016. Вип.6. С.8-13.
12. Подофей С. Емоційний інтелект особистості й особливості його становлення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2019. Вип.1. С.260-265.
13. Пуцерайло П. Конкуренція як економічна категорія. Економіка АПК. 2013. Вип.4. С.122-126.
14. Савицька І., Синиченко А. Мотивація як провідна рушійна сила активізація діяльності персоналу підприємства. Економіка і організація управління. 2020. Вип.4 (40). С.178-186.
15. Фролова С. Наукові підходи до визначення феномену «емоційний інтелект». Теорія і практика сучасної психології. 2018. Вип.1. С.107-111.
16. Фурман В. Емоційний інтелект як метакомпетентність особистості. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2017. Вип.27. С.82-85.
17. Холоденко В. Творчий потенціал особистості: зміст, структура та передумови успішної реалізації у мистецькій освіті. Науковий часопис Українського державного університету ім.М.Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2019. Вип.26. С.22-28.

References

1. Derhaliuk, B., & Maliuta D. (2022). Marketynhova stratehiia upravlinnia konkurentozdatnistiu pidpriemstv [Marketing strategy for managing the enterprises competitiveness]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1838/1774> [Ukrainian].
2. Moliako, V.O., & Muzyky, O.L. (Eds.). (2006). *Zdibnosti, tvorchist, obdarovanist: teoriia, metodyka, rezultaty doslidzhen* [Abilities, creativity, giftedness: theory, methodology, research results]. Ruta. [in Ukrainian].
3. Koroid, T. (2022). Problemy upravlinnia rozvytkom tvorchoho potentsialu vchyteliv v umovakh neformalnoi literatury v naukovi literaturi [Issues of managing the development of teachers' creative potential in the conditions of informal literature in scientific literature]. *Visnyk pisladyplomnoi osvity*, 19 (48), 44-65. [in Ukrainian].
4. Koroid, T. (2022). Suchasnyi stan upravlinnia rozvytkom tvorchoho potentsialu vchyteliv v umovakh neformalnoi osvity u svitovii ta vitchyzniani praktysi [The current state of management of the development of teachers' creative potential in the conditions of informal education in world and domestic practice]. *Visnyk pisladyplomnoi osvity*, 20 (49), 67-92. [in Ukrainian].
5. Koroid, T. (2024). *Upravlinnia rozvytkom tvorchoho potentsialu vchyteliv ukrainskoi movy i literatury* [Management of the development of the creative potential of the Ukrainian language and literature teachers]. Unpublished PhD thesis. Kyiv, University of Management of Education of the NAPNU. [in Ukrainian].
6. Kravchenko, N. (2018). Hlobalni determinanty transformatsii konkurentnykh vidnosyn [Global determinants of the transformation of competitive relations]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 19 (2), 42-46. [in Ukrainian].
7. Lytvynova, L. (2010). Upravlinska kompetentnist kerivnyka v paradyhmi sotsialno-orientovanoho publichnogo upravlinnia [Managerial competence of a manager in the paradigm of socially oriented public administration]. *Derzhava ta rehiony*, 4 (64), 10-15. [in Ukrainian].
8. Lukanovska, A. (2010). Tvorchyi potentsial osobystosti: strukturni komponenty [Creative potential of the individual: structural components]. *Problemy suchasnoi psykholohii*, 8, 630-644. [in Ukrainian].
9. Marchuk, S. (2021). Teoretychnyi analiz poniattia emotsiinoho intelektu v psykholohii [Theoretical analysis of the concept of emotional intelligence in psychology]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Psychology*, 3, 20-23. [in Ukrainian].
10. Motornik, U., & Krokhmalna, Ya. (2022). Emotsiinyi intelekt u systemi upravlinnia personalom: struktura ta problemy otsiniuvannia [Emotional intelligence in the personnel management system: structure and assessment problems]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, 2 (8), 52-60. [in Ukrainian].

11. Pavliuk, T. (2016). Sutnist ta rol konkurentsii v rynkovii ekonomitsi [The essence and role of competition in a market economy]. *Economy and society*, 6, 8-13. [in Ukrainian].
12. Podofei, S. (2019). Emotsiyni intelekt osobystosti y osoblyvosti yoho stanovlennia [Emotional intelligence of the individual and features of its formation]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological Sciences*, 1, 260-265. [in Ukrainian].
13. Putsepailo, P. (2013). Konkurentsia yak ekonomichna katehoriia [Competition as an economic category]. *Economics of the Agricultural Industry*, 4, 122-126. [in Ukrainian].
14. Savytska, I., & Synychenko, A. (2020). Motyvatsiia yak providna rushiina syia aktyvizatsiia diialnosti personalu pidpriemstva [Motivation as a leading driving force for the activation of the activities of the enterprise's personnel]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 4 (40), 178-186. [in Ukrainian].
15. Frolova, S. (2018). Naukovi pidkhody do vyznachennia fenomenu «emotsiyni intelekt» [Scientific approaches to defining of «emotional intelligence»]. *Theory and practice of modern psychology*, 1, 107-111. [in Ukrainian].
16. Furman, V. (2017). Emotsiyni intelekt yak metakompetentsiia osobystosti [Emotional intelligence as a metacompetence of an individual]. *Pedagogical education: theory and practice*, 27, 82-85. [in Ukrainian].
17. Kholodenko, V. (2019). Tvorchyi potentsial osobystosti: zmist, struktura ta peredumovy uspishnoi realizatsii u mystetskii osviti [Creative potential of the individual: content, structure and prerequisites for successful implementation in art education]. *Scientific journal of M. Dragomanov Ukrainian State University. Series 14: Theory and methodology of art education*, 26, 22-28. [in Ukrainian].

Статус статті:

Отримано: 12.03.2025 Прийнято: 19.04.2025 Опубліковано: 05.05.2025

Koroid Tetiana

PhD (01 Education/Pedagogy)

Education and Scientific Institute of Management and Psychology

University of Education Management

National Academy of Education Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

EMOTIONAL INTELLIGENCE AS A COMPONENT OF THE FORMULA FOR THE DEVELOPING OF TEACHERS' CREATIVE POTENTIAL

Abstract. The article considers the issue of emotional intelligence in the structure of creative potential. The article's aim is to reveal the structure of creative potential, the essence of this concept and its components, the functions of emotional intelligence on the basis of studying and analysing psychological and pedagogical literature, and generalising scientific approaches to managing the development of teachers' creative potential. Methods applied: theoretical (classification, generalisation, comparative analysis, literature analysis) and empirical (observation, modelling). The main theoretical approaches to the definition of creative potential, emotional intelligence, and competition are substantiated. The views of foreign and domestic scholars on these concepts are presented. The characteristics of creative potential, a component of which is emotional intelligence, are studied. Attention is focused on the allocation of this concept as a separate construct. Emotional intelligence is considered as a competence aimed at interpreting the emotions of personal and other people. The article considers a qualimetric approach to studying the level of development of teachers' creative potential. The importance of developing a qualimetric model and tools for diagnosing this level concerning the dynamics of personality transformation by managers of general secondary education institutions is proved. The qualimetric approach allows the manager to make informed decisions and direct them as a mechanism for investing in the development of the technical service. Reference to the latest educational standards, research into the structure of emotional intelligence, and systematic determination of the dynamics of personality transformation through constant diagnostics are prerequisites for revealing teachers' creative potential and successful implementing of emotional intelligence.

Keywords: emotional competence, emotional intelligence, qualimetric approach, competition, development of teachers' creative potential.